

Написано от Христо Христов
Вторник, 26 Април 2022 10:42

На 26 април 1986 г. се взривява един от реакторите на АЕЦ „Ленин“ до гр. Чернобил в Украинска ССР, което довежда до най-тежката ядрена катастрофа в света. Сайтът **des ebg.com** припомня събитията.

Строежът на централата започва през 1970 г. При настъпването на инцидента атомната централа разполага с 4 атомни реактора, въведени в експлоатация съответно през 1977, 1978, 1981 и 1983 г.

Как се стига до аварията?

Аварията става в резултат на планирано учение на персонала за спиране на реактор №4 при затруднени условия, както и тестване на самозахранваща система на 26 април 1986 г.

Имитирана е авария в електрическата система на Украйна, при която реакторът и неговото управление не получават ток отвън. Въртящият се по инерция вал на турбината би трябвало да произвежда ток още няколко часа, достатъчен за собствените нужди на реактора. През това време персоналят трябва да спре реактора.

Мощността на реактора е намалена на 1000 MW вместо обичайните за него 3200 MW, за да се осигури безопасно протичане на тренировката. В действителност изходната мощност пада до 30 MW. Това позволява увеличаване на концентрацията на поглъщащия неутрони ксенон-135, който е продукт на делене от ядрата на уран-235 и се натрупва в активната зона на реактора при намаляване на мощността.

При опит да се възстановят желаните първоначално 1000 MW, концентрацията на ксенон-135 ограничава мощността до около 200 MW. За да се компенсира въведената отрицателна реактивност от натрупания ксенон-135, контролните прътове, служещи за регулиране на скоростта на верижната реакция на делене, са извадени от активната зона на реактора над допустимата височина според инструкциите за безопасност.

Тъй като циркулацията на охлаждащата вода в реактора е намалена, охладителят се нагрява много бързо до степен на кипене и образува парни джобове в тръбите които го пренасят. Една от особеностите на графитния реактор РБМК е големият положителен температурен коефициент на реактивност (мощностен и паров), което означава, че мощността на реактора расте с увеличаване на концентрацията на парата.

Произвежданата от реактора мощност бързо се увеличава и операторите се опитват да спрат реактора като нареждат аварийно ръчно спиране, което означава бързо и пълно вкарване на контролните пръти в зоната на реактора. Поради бавната скорост на механизма, задвижващ прътите, графитните върхове на прътите и временното изместване на охладителя, тези действия на практика ускоряват реакцията.

Мощността на реактора се увеличава с 10 пъти и довежда до експлозия

В рамките на няколко секунди мощността на реактора скача до около 30 000 MW, т. е. 10 пъти повече от мощността в нормален режим. Прътите с ядрено гориво започват да се топят, а налягането на парата бързо се увеличава и предизвиква голяма експлозия.

Тя изхвърля и разрушава капака на реактора, тежаш 1200 тона, счупвайки

Написано от Христо Христов
Вторник, 26 Април 2022 10:42

охладителните тръби и разрушавайки част от покрива. Когато въздухът влиза в съприкосновение с графитния забавител от вътрешността на реактора, графитът се запалва.

По-голямата част от последвалото радиоактивно замърсяване е резултат от огъня, който разпръсква радиоактивните частици в атмосферата.

Експлозията предизвиква облак от радиоактивни отпадъци, който преминава над части от СССР, Източна Европа и Скандинавия. Обширни райони в Украйна, Беларус и Русия са замърсени, а около 200 000 души са евакуирани от родните си места. Близо 60% от радиоактивните отпадъци падат на територията на Беларус.

Причината за катастрофата

Смята се, че основна причина за аварията е човешкият фактор. Поради споменатата по-горе кадрова политика операторите, извършващи експеримента, са били с недобра подготовка. Голяма част от информацията за работата на реакторите е била обявена за военна тайна и засекретена.

Включително и фактът, че този тип реактори при липса на добро охлаждане увеличават мощността си. Станалата авария с частично разтопяване на активната зона е била укрита, вместо да се анализира и доведе до знанието на персонала, за да не се повтори.

Врѣх на всичко е, че планът за тренировката не е бил одобрен от Държавният атомен надзор, както и това, че по време на строежа, са констатирани процедурни нарушения по време на строежа, които са подминати безмълвно.

В Чернобил борбата за удържане на замърсяването и спиране на още по-голяма катастрофа включва над 500 000 работници и се изчислява приблизително на 18 млрд. долара. Смъртоносните и осакатяващи ефекти от рак и аномалии все още продължават да се проявяват и изчисляват.

Последствията от ядрената авария

Според доклад на „Грийнпийс“ от 2006 г., Чернобилската катастрофа е довела до над четвърт милион случая на рак, от които почти 100 000 са се оказали фатални.

През 2011 г. Съюзът на загрижените учени – неправителствена организация, предполага, че броят на смъртните случаи вследствие на Чернобил ще варира около 25 000 – шест пъти над прогнозата на ООН.

Според Международната агенция за ракови изследвания, инцидентът ще отнеме живота на 16 000 европейци до 2065 г.

В радиус от 30 км около Чернобил е обособена т. нар. „Зона за отчуждаване“. Дори днес радиацията там е толкова висока, че работниците, поддържащи бетонния саркофаг, работят по пет часа на ден за един месец, след което почиват 15 дни.

Според украинските власти тази територия няма да бъде подходяща за живот в следващите 20 000 години.

Призракът Припят

След трагедията Припят – градът в Киевска област, Северна Украйна, който е най-близо до атомната централа (на 3 км), е изоставен завинаги.

Целият град е евакуиран след Чернобилската авария през 1986 г. Намира се близо до границата с Беларус, недалеч и от границата с Русия, на 15 км от Чернобил и на 95 км от

столицата Киев.

Построен е в началото на 70-те години, за да обслужва електроцентралата. Населението му достига 50 000 души.

Днес градът е своеобразен музей на последните години на съветската епоха. С напълно изоставени жилищни блокове (от които 4 блока никога не са използвани), плувни басейни и болници, в които всичко е непокътнато, от вестници до детски играчки и дрехи.

Припят и околните райони няма да бъдат пригодни за обитаване от хора през следващите няколко века.

Градът е достъпен и относително безопасен по пътищата, макар и при придвижване с дозиметър. Вратите на всички сгради са отворени, за да се намали риска за посетителите, но много от тях са акумулирали твърде много радиоактивни материали, за да могат да се посещават безопасно.

Нов защитен саркофаг

Ядрената катастрофа в Чернобил повдига въпроса за безопасността на съветската ядрена енергетика, като за известно време забавя развитието ѝ.

За построяването на новата защитна обвивка за чернобилския реактор ще бъдат похарчени 1,2 млрд. долара. Сравняваната с ковчег структура ще пази останките на прозрачния реактор и ще замени остарялата бетонна черупка. Структурата ще тежи 29 000 т, ще бъде дълга 164 м, а височината ѝ ще достига 110 м. Саркофагът ще съдържа високотехнологично оборудване за извършването в пълна безопасност на операциите по обеззаразяване на вътрешността на авариралата централа. Очаква се строителните работи да приключат през 2015 г. и ще е най-голямата подвижна структура, изградена някога.

Скриване на аварията в Чернобил

от комунистическия режим в България

Ръководството на БКП начело с Тодор Живков скрива от българското общество аварията в съветската АЕЦ през 1986 г. Престъпното мълчание довежда до това, че хората, поставени в информационно затъмнение, не могат да предприемат елементарни мерки за своята и на семействата и животните защита.

Днес, почти всички медии в България, които припомнят годишнината от атомната авария в Чернобил, пропускат този факт.

В същото време след аварията Пето управление на ДС – Управление за безопасност и охрана (УБО), се грижи подобаващо за комунистическата върхушка като в специална лаборатория проверява храната и напитките, предназначени на висшето партийно ръководство, които разнася в домовете им в защитени от радиация контейнери.

Под натиск от Москва официално съобщение за аварията е направена с няколко дни закъснение, когато вече радиационният облак е минал над територията на България.

Тодор Живков, който е генерален секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет, престъпно мълчи. След аварията замълчава и тогавашният министър-председател Георги Атанасов. 25 години краха на комунизма в почти всички исторически изследвания на българските историци Живков е описван като държавник, който се е грижил за народа.

Истината за престъпното мълчание на Живков

Написано от Христо Христов
Вторник, 26 Април 2022 10:42

Истината не е спестена само в най-подробната биография на бившият комунистически ръководител „Тодор Живков. Биография“ на разследващия журналист и изследовател на архивите от периода на комунистическия режим Христо Христов, в която е отделено и специално място на действията на Живков и комунистическата власт след аварията в Чернобил.

През 1990 г. Главна прокуратура завежда дело за бездействието на комунистическото управление след атомната авария. Живков обаче не е сред обвиняемите.

През 1993 г. Върховния съд признава за виновни и осъжда по делото „Чернобил“ бившият вицепремиер Григор Стоичков и Любомир Шиндаров, бивш главен санитарен инспектор, на по две години лишаване от свобода за неспазване на нормите за радиационна защита, като с това са допуснали опасност за населението в България при аварията на съветската атомна електроцентрала през 1986 г.

Чернобил и войната на Путин в Украйна

АЕЦ край Чернобил бе една от първите цели на режима на Путин, след като на 24 февруари 2022 г. руските военни части нахлуха в Украйна.

Атомната електроцентрала беше атакувана от руските сили, които нападнаха Украйна от територията на Беларус (Чернобил в близост до границата с Беларус, б.а.).

Въпреки съпротивата и ожесточената битка украинците загубиха контрола над АЕЦ още в първия ден на войната, а украинският президент Володимир Зеленски обяви, че персоналът на атомната централа е взет за заложник от руския агресор.

На 9 март 2022 г. украинският външен министър Дмитро Кулеба заявява, че тъй като електрозахранването на Чернобилската АЕЦ е било повредено, тя няма захранване.

Резервните системи на дизелов генератор имат гориво само за поддържане на операции по охлаждане за 48 часа което означава, че ще има опасност от изтичане на радиация.

Международната агенция за атомна енергия признава, че липсата на електричество може да влоши радиационната безопасност, по-специално поради увеличеното работно натоварване и стреса върху 210-те служители, работещи без смяна на обекта. МААЕ също така изразява загриженост относно прекъсването на комуникациите и капацитета на персонала да взема решения без натиск. На 11 март 2022 г. е съобщено, че всички контакти с тях и централата са загубени.

След като руския щурм за превземането на столицата Киев не успя, военните части на режима на Путин, окупирани бившата атомна електроцентрала в Чернобил, я напуснаха на 1 април 2022 г.

На 2 април украинският флаг отново е издигнат над Чернобилската АЕЦ. „На церемонията присъства целият персонал на атомната електроцентрала в Чернобил, който от 24 февруари работи героично в тежките условия на окупацията и осигурява ядрена и радиационна безопасност на станцията и близките съоръжения“, се посочва в съобщението на украинското държавно предприятие за производство на атомна енергия „Енергоатом“.